

MODIFICATION OF SURNAME

Viorica-Mihaela FRÎNTU
Lecturer PhD

**Faculty of Educational Sciences, Law and Public Administration,
„Constantin Brâncuși” University of Târgu-Jiu**

ABSTRACT

THE MODIFICATION OF THE SURNAME MEANS REPLACEMENT OF IT DUE TO CHANGES IN THE MARITAL STATUS OF THE RELEVANT NATURAL PERSON. THE CHANGES IN CIVIL STATUS THAT LEAD OR MAY LEAD TO THE MODIFICATION OF THE SURNAME ARE: CHANGES IN THE FILIATION OF THE NATURAL PERSON; CHANGES DETERMINED BY THE ADOPTION INSTITUTION; CHANGES DETERMINED BY THE INSTITUTION OF MARRIAGE.

KEYWORDS: SURNAME, FILIATION, ADOPTION, MARRIAGE

1. Introducere

Noțiunea de nume nu este definită în legislație.

În literatura juridică, numele este definit ca fiind *acel atribut de identificare a persoanei fizice care constă în dreptul omului de a fi individualizat, în familie și societate, prin cuvintele stabilite, în condițiile legii cu această semnificație*.¹

Numele este reglementat în Codul civil, prin dispoziții generale, și în Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată², ca lege specială. Codul civil joacă rolul de drept comun în materie.³

Din punct de vedere terminologic, facem precizarea că „numele persoanei fizice” poate fi folosit într-un dublu sens:

- în sens restrâns, se înțelege numai numele de familie;
- în sens larg, se indică *împreună*, atât numele de familie, cât și prenumele⁴. De regulă însă, termenul „nume” este folosit în sensul său larg, cuprinzând deci numele de familie și

¹ Gh. Beleiu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Ediția a XI-a revăzută și adăugită de M. Nicolae, P. Trușcă, Editura Universul Juridic, București, 2007, p. 391.

² Publicată în M. Of. nr. 282 din 11 noiembrie 1996, republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012, cu modificările și completările ulterioare.

³ C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 446.

⁴ T. Țiclea, *Identificarea persoanei fizice*, în M. Uliescu (coord.), M. Dușu, M. Uliescu, B. Pătrașcu, S. Neculaescu, I. Dojană, T. Țiclea, F. Pavel, R. Dimitriu, L. Uță, I. Boți, Gh. Buta, S. Angheni, I. Urs, S. Cristea, D. Dobrev, D. Lupașcu, C.-M. Crăciunescu, A. Gherghe, C. Jora, M. G. Berindei, *Noul Cod civil. Studii și comentarii, vol. I, Cartea I și Cartea a II-a (art. 1-534)*, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 298.

prenumele, iar atunci când se dorește a se desemna unul dintre aceste două componente, se utilizează expresia „nume de familie” sau, după caz, termenul „prenume”.⁵

Codul civil, în art. 83, cu denumirea marginală „Structura numelui”, prevede că numele cuprinde numele de familie și prenumele.

Numele de familie este acea componentă a numelui persoanei fizice care indică legătura acesteia cu o anumită familie și deci o individualizează, în primul rând, în societate, deosebind-o, de regulă, de membrii altei familii. Prenumele servește la individualizarea unei persoane fizice, mai ales, în raport cu ceilalți membri ai familiei din care aceasta face parte, dar și în raport cu alte persoane ce au același nume de familie.⁶

2. Dobândirea (stabilirea) numelui de familie

Potrivit art. 84 alin. (1) Cod civil, numele de familie se dobândește prin efectul filiației și poate fi modificat prin efectul schimbării stării civile, în condițiile prevăzute de lege.

Prin *filiație* se înțelege raportul de descendență dintre un copil și fiecare dintre părinții lui. Filiația este de două feluri: față de mamă (maternitate) și față de tată (paternitate). Aceasta este filiația firească. Filiația se mai poate stabili și prin adopție, când se numește filiație civilă. Un nou tip de filiație care se poate stabili este aceea care rezultă din reproducerea umană asistată medical cu terț donator sau cu mamă surrogat⁷; în acest caz, printr-o ficțiune a legii (ca în cazul filiației din adopție), Codul civil prevede aplicarea normelor filiației firești.⁸

În funcție de situația juridică în care se găsește copilul la naștere, există trei cazuri de dobândire a numelui de familie:

- cazul copilului din căsătorie;
- cazul copilului din afara căsătoriei;
- cazul copilului născut din părinți necunoscuți.⁹

2.1. Numele de familie al copilului născut din căsătorie

Întrucât dobândirea numelui de familie este un efect al filiației [art. 84 alin. (1) Cod civil], copilul din căsătorie va lua numele din căsătorie al părinților săi, ales de către aceștia cu ocazia depunerii declarației de căsătorie în limitele posibilităților de opțiune prevăzute de art. 282 Cod civil.¹⁰

În conformitate cu art. 492 Cod civil, părinții aleg prenumele și, când este cazul, numele de familie al copilului, în condițiile legii.

Numele de familie al copilului născut din căsătorie se dobândește sau se stabilește potrivit regulilor cuprinse în art. 449 din Codul civil.

Atunci când părinții au un nume comun, potrivit art. 449 alin. (1) Cod civil, copilul din căsătorie ia numele de familie comun al părinților săi.

Dacă părinții nu au un nume comun, conform art. 449 alin. (2) Cod civil, copilul ia numele unuia dintre ei sau numele lor reunite. În acest caz numele copilului se stabilește prin

⁵ G. Boroș, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ediția a III-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 419.

⁶ *Idem*, p. 418.

⁷ A se vedea, în acest sens, S. Guțan, *Reproducerea umană asistată medical și filiația*, Ed. Hamangiu, București, 2011, p. 108 și urm., apud C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 448.

⁸ C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 448.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ E. Florian, *Comentariu (la art. 449)*, în Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coordonatori), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1-2664*, Editura C.H. Beck, București 2012, p. 492.

acordul părinților și se declară, odată cu nașterea copilului, la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor.

În lipsa acordului părinților, instanța de tutelă hotărăște și comunică de îndată hotărârea rămasă definitivă la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor unde a fost înregistrată nașterea [art. 449 alin. (3) Cod civil].

Articolul 15 alin. (3) din Legea nr. 119/1996 privind actele de stare civilă (legea specială) precizează că, dacă părinții nu au nume de familie comun sau există neconcordanță între prenumele copilului trecut în certificatul medical constatator al nașterii și declarația verbală a declarantului ori prenumele este format din mai mult de trei cuvinte, întocmirea actului de naștere se face pe baza declarației scrise și semnate de ambii părinți, din care să rezulte numele de familie și prenumele copilului.

Este însă de precizat că posibilitatea părinților de a se înțelege cu privire la numele copilului, cât și posibilitatea instanței de a decide cu privire la acest nume sunt limitate la variantele enumerate expres de textul art. 449 alin. (2) Cod civil, ceea ce înseamnă că nici părinții, și nici instanța de tutelă nu vor putea stabili pentru copil un nume diferit de acela al părinților. Pe de altă parte, mai trebuie observat că numele stabilit prin învoiala părinților ori prin hotărârea instanței de tutelă pentru unul dintre copii nu creează un precedent de natură să oblige la stabilirea aceluiași nume pentru copiii următori. Astfel, cu toate că nu pare a fi indicat, s-ar putea spre pildă ca, potrivit înțelegerii părinților, primul copil să poarte numele tatălui, cel de al doilea numele mamei, iar cel de al treilea numele reunite ale părinților săi.¹¹

2.2. Numele de familie al copilului din afara căsătoriei

Numele de familie al copilului din afara căsătoriei se dobândește în condițiile prevăzute de art. 450 din Codul civil.

În conformitate cu art. 450 alin. (1) Cod civil, copilul din afara căsătoriei ia numele de familie al aceluia dintre părinți față de care filiația a fost mai întâi stabilită.

Ipoteza normei juridice cuprinse în art. 450 alin. (1) Cod civil are în vedere copilul care, la naștere, are filiația stabilită numai față de un părinte (de regulă, filiația față de mamă). În acest caz, el va dobândi numele de familie pe care îl poartă acest părinte.¹²

Dacă la naștere copilul din afara căsătoriei a fost recunoscut în același timp de ambii părinți, adică și-a stabilit filiația în același timp față de ambii părinți, numele de familie al copilului se stabilește ca în cazul în care ar fi vorba despre numele copilului din căsătorie, ai cărui părinți nu au nume de familie comun. În cazul în care părinții nu se înțeleg hotărăște instanța de tutelă.¹³

În cazul în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte, copilul, prin acordul părinților, poate lua numele de familie al părintelui față de care și-a stabilit filiația ulterior sau numele reunite ale acestora. Noul nume de familie al copilului se declară de către părinți, împreună, la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor la care a fost înregistrată nașterea.¹⁴ În lipsa acordului părinților se aplică dispozițiile art. 449 alin. (3) [art. 450 alin. (2) Cod civil].

¹¹ A se vedea I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*, Editura Hamangiu, București, 2013, p. 255.

¹² T. Țiclea, *op. cit.*, p. 303.

¹³ C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 450.

¹⁴ În literatura juridică s-a afirmat că, în acest caz modificarea numelui poate avea loc numai pe cale judecătorească ori administrativă, după caz. A se vedea, în acest sens, O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele – în*

2.3. Numele de familie al copilului născut din părinți necunoscuți

În conformitate cu art. 84 alin. (3) din Codul civil, numele de familie și prenumele copilului găsit, născut din părinți necunoscuți, precum și cele ale copilului care este părăsit de către mamă în spital, iar identitatea acesteia nu a fost stabilită în termenul prevăzut de lege, se stabilesc prin dispoziția primarului comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București în a cărui rază teritorială a fost găsit copilul ori, după caz, s-a constatat părăsirea lui, în condițiile legii speciale.

Potrivit art. 19 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, orice persoană care a găsit un copil ale cărui date de identificare nu se cunosc este obligată să anunțe cea mai apropiată unitate de poliție în termen de 24 de ore.

În alin. (2) al aceluiași articol se prevede că, întocmirea actului de naștere al copilului găsit se face în termen de 30 de zile de la data găsirii acestuia, de către serviciul public comunitar de evidență a persoanelor sau, după caz, primăria în a cărui/cărei rază administrativ-teritorială a fost găsit copilul, pe baza dispoziției privind plasamentul în regim de urgență sau, după caz, a sentinței privind plasamentul și a procesului-verbal întocmit și semnat de reprezentantul serviciului public de asistență socială, de reprezentantul unității de poliție competente și de medic.

În procesul-verbal prevăzut la alin. (2), care se întocmește în termen de 3 zile de la data găsirii copilului, trebuie să se menționeze data, locul și împrejurările în care a fost găsit copilul, sexul și data presupusă a nașterii acestuia, stabilită de medic, conform alin. (3) al art. 19 din lege.

Obligația de a face demersurile necesare în vederea înregistrării nașterii copilului revine serviciului public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială a fost găsit acesta [art. 19 alin. (4) din lege].

Întocmirea actului de naștere, în cazul copilului părăsit de mamă în unități sanitare, se face imediat după împlinirea termenului de 30 de zile de la întocmirea procesului-verbal de constatare a părăsirii copilului, semnat de reprezentantul direcției generale de asistență socială și protecția copilului, de reprezentantul poliției și de cel al unității sanitare, conform art. 20 alin. (1) din Legea nr. 119/1996.

Potrivit art. 21 din Legea nr. 119/1996, în cazurile prevăzute la art. 19 și 20, dacă nu se cunosc numele de familie și/sau prenumele copilului, acestea se stabilesc, prin dispoziție, de către primarul unității administrativ-teritoriale unde se înregistrează nașterea [alin. (1)]. Dacă identitatea mamei nu a fost stabilită, serviciul public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială a fost găsit copilul/părăsit de mamă în unități sanitare are obligația ca în termen de 48 de ore să declare în scris nașterea la serviciul public comunitar de evidență a persoanelor/primăria unității administrativ-teritoriale competent/competente, cu încadrarea în termenele prevăzute la art. 19 alin. (2) și art. 20 alin. (1) [alin. (2)]. În situația prevăzută la alin. (2), ofițerul de stare civilă solicită primarului, în termen de 5 zile de la data solicitării înregistrării nașterii, emiterea dispoziției privind stabilirea numelui de familie și a prenumelui copilului și întocmește actul de naștere [alin. (3)]. Dispoziția privind stabilirea numelui de

reglementarea noului Cod civil, Ed. Hamangiu, București, 2011, p. 172; E. Chelaru, *Drept civil. Persoanele – în reglementarea noului Cod civil*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 87 apud C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 450, nota nr. 2.

familie și a prenumelui copilului se emite de către primar în termen de 5 zile de la data solicitării [alin. (4)].

3. Modificarea numelui de familie

Prin modificarea numelui de familie vom înțelege înlocuirea acestuia ca urmare a unor schimbări intervenite în starea civilă a persoanei.¹⁵

Schimbările de stare civilă care conduc sau pot conduce la modificarea numelui de familie sunt:

- schimbări în filiația persoanei fizice;
- schimbări determinate de instituția adopției;
- schimbări determinate de instituția căsătoriei.¹⁶

Dar trebuie reținut că nu orice schimbare a stării civile conduce la modificarea numelui de familie. De exemplu, în cazul în care o persoană se căsătorește și își păstrează numele de familie avut anterior căsătoriei, sau atunci când soțul care a divorțat și a purtat în timpul căsătoriei numele de familie al celuilalt soț - cu acordul instanței - poartă același nume și după desfacerea căsătoriei.¹⁷

3.1. Schimbări în filiația persoanei fizice

În Codul civil în vigoare există dispoziții comune referitoare la toate acțiunile care privesc filiația.¹⁸

Conform art. 438 alin. (1) Cod civil, prin hotărârea de admitere a unei acțiuni referitoare la filiație, instanța se pronunță și cu privire la numele copilului.

Schimbările în filiație care determină sau pot determina modificarea numelui de familie sunt:¹⁹

a) *Stabilirea, prin recunoaștere voluntară sau prin acțiune în justiție, a filiației copilului născut din părinți necunoscuți.*

Dacă filiația se stabilește numai față de unul dintre părinți, se aplică dispozițiile art. 450 alin. (1) Cod civil, deci copilul va lua numele de familie al părintelui respectiv. Dacă filiația se stabilește față de ambii părinți, atunci poate fi vorba fie despre un copil din căsătorie, fie despre un copil din afara căsătoriei, fiind aplicabile dispozițiile arătate când au fost analizate aceste situații.²⁰

b) *Stabilirea, prin recunoaștere voluntară sau prin acțiune în justiție, a filiației copilului din afara căsătoriei și față de al doilea părinte.*

În cazul în care filiația a fost stabilită ulterior și față de celălalt părinte, copilul, prin acordul părinților, poate lua numele de familie al părintelui față de care și-a stabilit filiația ulterior sau numele reunite ale acestora. Noul nume de familie al copilului se declară de către părinți, împreună, la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor la care a fost înregistrată nașterea. În lipsa acordului părinților se aplică dispozițiile art. 449 alin. (3) Cod civil [art. 450 alin. (2) Cod civil].

c) *Admiterea acțiunii în tăgăda paternității.*

¹⁵ O. Ungureanu, C. Munteanu, *op. cit.*, p. 173.

¹⁶ C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 451-452.

¹⁷ O. Ungureanu, C. Munteanu, *op. cit.*, p. 174.

¹⁸ C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 452.

¹⁹ *Idem*, p. 452-453.

²⁰ *Idem*, p. 452.

Potrivit art. 414 Cod civil, copilul născut sau conceput în timpul căsătoriei are ca tată pe soțul mamei [alin. (1)]. Paternitatea poate fi tăgăduită, dacă este cu neputință ca soțul mamei să fie tatăl copilului [alin. (2)].

Dacă acțiunea în tăgăda paternității este admisă, starea civilă a copilului se schimbă, în sensul că din copil din căsătorie devine copil din afara căsătoriei cu filiația stabilită față de mamă; aplicând art. 450 alin. (1) Cod civil, copilul își va modifica numele de familie și va lua numele de familie al mamei din momentul nașterii lui.²¹

Nici Codul civil (la fel ca vechea reglementare) nu soluționează problema care apare atunci când mama purta numele soțului la nașterea copilului, care este și cea mai frecventă situație; în acest caz, numele de familie al copilului nu se modifică, ajungându-se la situația ca acel copil să poarte numele unui bărbat care nu este tatăl său; soluția este schimbarea numelui copilului pe cale administrativă.²²

d) *Admiterea acțiunii în contestarea sau în declararea nulității recunoașterii de filiație, admiterea acțiunii în contestarea filiației față de mamă, admiterea acțiunii în contestarea existenței împrejurărilor care să facă aplicabilă prezumția de paternitate.*

Dacă recunoașterea voluntară de filiație nu corespunde adevărului, orice persoană interesată poate să o conteste, oricând (art. 420 Cod civil). Dacă recunoașterea voluntară de filiație nu s-a făcut cu respectarea condițiilor de fond sau de formă prevăzute de lege, intervine nulitatea (absolută sau relativă), potrivit art. 418 și art. 419 Cod civil.²³ Admiterea acestor acțiuni are ca efect schimbarea stării civile a copilului, care devine copil din afara căsătoriei cu filiația stabilită față de un părinte sau copil născut din părinți necunoscuți. Numele este al părintelui față de care are filiația stabilită sau, în lipsă, copilul revine la numele stabilit prin dispoziția primarului. Aceleași reguli se aplică și în cazul celorlalte acțiuni.²⁴

3.2. Schimbări determinate de instituția adopției

În conformitate cu art. 473 alin. (1) Cod civil, *copilul adoptat dobândește prin adopție numele de familie al celui care adoptă*, adoptatul fiind asimilat copilului născut din căsătoria adoptatorului. Pentru motive temeinice, instanța de judecată cu ocazia încuviințării adopției, la cererea adoptatorului sau a familiei adoptatoare, având și consimțământul copilului care a împlinit vârsta de zece ani, poate dispune nu numai modificarea numelui de familie, dar și a prenumelui.²⁵

Dacă adopția se face de către doi soți ori de către soțul care adoptă copilul celuilalt soț, iar soții au nume comun, copilul adoptat poartă acest nume. În cazul în care soții nu au nume de familie comun, ei sunt obligați să declare instanței care încuviințează adopția numele pe care acesta urmează să îl poarte. Dacă soții nu se înțeleg, hotărăște instanța [art. 473 alin. (2) Cod civil]. Indiferent că numele de familie al adoptatului este stabilit de soții adoptatori ori de

²¹ *Ibidem.*

²² A se vedea C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 453.

²³ Art. 418 Cod civil: „Recunoașterea este lovită de nulitate absolută dacă: a) a fost recunoscut un copil a cărui filiație, stabilită potrivit legii, nu a fost înlăturată. Cu toate acestea, dacă filiația anterioară a fost înlăturată prin hotărâre judecătorească, recunoașterea este valabilă; b) a fost făcută după decesul copilului, iar acesta nu a lăsat descendenți firești; c) a fost făcută în alte forme decât cele prevăzute de lege”.

Art. 419 Cod civil: „(1) Recunoașterea poate fi anulată pentru eroare, dol sau violență. (2) Prescripția dreptului la acțiune începe să curgă de la data încetării violenței ori, după caz, a descoperirii erorii sau dolului”.

²⁴ C.T. Ungureanu, I.- Al. Toader, *op. cit.*, p. 453.

²⁵ D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, *Atributele de identificare ale persoanei fizice: numele, prenumele și pseudonimul, domiciliul și reședința, actele de stare civilă*, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 111.

instanța de judecată acesta nu poate fi altul decât cel al unuia dintre soți ori numele lor reunite. În astfel de situații se vor aplica și dispozițiile art. 264 din Codul civil.²⁶

În cazul adopției unei persoane căsătorite, care poartă un nume comun cu celălalt soț, soțul adoptat poate lua numele adoptatorului, cu consimțământul celuilalt soț, dat în fața instanței care încuviințează adopția [art. 473 alin. (4) Cod civil]. *Per a contrario*, dacă persoana căsătorită adoptată nu poartă un nume de căsătorie comun cu celălalt soț, ea va dobândi numele adoptatorului.²⁷

În conformitate cu art. 475 Cod civil, adopția încetează prin desfacere sau ca urmare a anulării ori a constatării nulității sale.

Potrivit art. 482 alin. (2) Cod civil, la încetarea adopției, adoptatul redobândește numele de familie și, după caz, prenumele avut înainte de încuviințarea adopției. Pentru motive temeinice, instanța poate încuviința ca acesta să păstreze numele dobândit prin adopție. Temeinicia motivelor se apreciază de către instanță. Această prevedere se aplică și în cazul în care adopția este anulată sau nulă absolut.²⁸

Potrivit art. 23 alin. (1) din Legea nr. 119/1996, în cazul adopției se întocmește un nou act de naștere de către ofițerul de stare civilă din cadrul serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor sau, după caz, al primăriei unității administrativ-teritoriale în raza căruia/căreia se află domiciliul adoptatorilor/adoptatorului. În alin. (3) al aceluiași articol se prevede că, în noul act de naștere întocmit, rubrica «Locul nașterii» se va completa cu datele înscrise în actul de naștere inițial.

3.3. Schimbări determinate de instituția căsătoriei

Încheierea căsătoriei, desfacerea acesteia, nulitatea căsătoriei și încetarea căsătoriei prin decesul unuia dintre soți atrag modificarea stării civile a persoanei. Numai încheierea, desfacerea și nulitatea căsătoriei pot avea însă ca efect și modificarea numelui de familie al persoanei fizice.²⁹

a) Încheierea căsătoriei

Art. 282 Cod civil prevede că, la încheierea căsătoriei viitorii soți pot conveni să-și păstreze numele dinaintea căsătoriei, să ia numele oricăruia dintre ei sau numele lor reunite. De asemenea, un soț poate să își păstreze numele de dinaintea căsătoriei, iar celălalt poate să poarte numele lor reunite.

Așadar, în ceea ce privește numele de căsătorie, viitorii soți trebuie să opteze pentru una din variantele limitativ prevăzute prin art. 282 Cod civil: fie pentru nume de familie diferite prin păstrarea, de către fiecare dintre soți, a numelui purtat înainte de încheierea acestei căsătorii, fie pentru un nume de familie comun care poate fi al unuia dintre soți sau numele lor reunite, fie pentru o variantă intermediară, anume ca unul dintre soți să-și păstreze numele dinaintea căsătoriei, iar celălalt să poarte numele lor reunite. Alegerea se va face ținând seama de numele de familie actual al fiecăruia dintre viitorii soți, fără să intereseze modul sau momentul în care a fost acesta dobândit ori stabilit, modificat ori schimbat potrivit dispozițiilor art. 84-85 Cod civil.³⁰

²⁶ A se vedea D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, *op. cit.*, p. 111.

²⁷ A se vedea E. Florian, Comentariu (la art. 473), în Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coordonatori), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1-2664, op. cit.*, p. 516.

²⁸ A se vedea C.T. Ungureanu, I.- Al. Toader, *op. cit.*, p. 454.

²⁹ E. Chelaru, *op. cit.*, p. 95.

³⁰ E. Florian, *Dreptul familiei*, Ediția a 4-a, Editura C.H. Beck, București, 2011, p. 37.

Este de observat că, deși încheierea căsătoriei reprezintă întotdeauna o modificare a stării civile, ea nu antrenează de fiecare dată și o modificare a numelor soților, la fel cum nu antrenează de fiecare dată modificarea numelui ambilor soți. Astfel, atunci când la încheierea căsătoriei soții își păstrează fiecare numele de familie, nu se produce nicio modificare de nume, iar atunci când numai unul dintre soți ia numele celuilalt soț ori și-l reunește cu al acestuia, nici-o modificare nu se produce în privința numelui celui din urmă soț. Prin urmare, modificarea numelui ambilor soți la încheierea căsătoriei are loc doar atunci când soții aleg ca nume comun, pe timpul căsătoriei, numele lor reunite.³¹

Modificarea numelui soților la încheierea căsătoriei nu se produce de drept, ci este totdeauna rezultatul înțelegerii acestora³², consemnat în declarația de căsătorie.³³

Înțelegerea viitorilor soți în privința numelui de familie, astfel cum a fost consemnată cu ocazia depunerii declarației de căsătorie, poate fi reconsiderată de către aceștia, ceea ce presupune reînnoirea declarației de căsătorie.³⁴

Potrivit art. 311 alin. (1) Cod civil, soții sunt obligați să poarte numele declarat la încheierea căsătoriei. În alin. (2) al aceluiași articol se prevede că, dacă soții au convenit să poarte în timpul căsătoriei un nume comun și l-au declarat potrivit dispozițiilor art. 281, unul dintre soți nu poate cere schimbarea acestui nume pe cale administrativă decât cu consimțământul celuilalt soț.

b) Desfacerea căsătoriei

Precizăm că desfacerea căsătoriei nu are nicio consecință asupra numelui copiilor născuți sau concepuți în timpul ei. Aceștia vor păstra întotdeauna numele dobândit la naștere potrivit legii și aceasta indiferent dacă autoritatea părintească se exercită după divorț de către părintele al cărui nume îl poartă copilul sau de către celălalt părinte. În privința soților, divorțul, indiferent dacă este pronunțat de către instanță ori constatat în baza acordului soților de către ofițerul de stare civilă sau de notarul public, are însă semnificația unei modificări în starea civilă de natură să atragă și modificarea numelui lor.³⁵

Desfacerea căsătoriei prin divorț nu poate avea efect asupra numelui de familie al soților decât în acele cazuri în care încheierea acesteia a atras modificarea numelui de familie al unuia sau al ambilor soți.³⁶

Potrivit art. 383 alin. (1) Cod civil, la desfacerea căsătoriei prin divorț, soții pot conveni să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei. Instanța ia act de această înțelegere prin hotărârea de divorț. În alin. (2) al aceluiași articol se prevede că, pentru motive temeinice, justificate de interesul unuia dintre soți sau de interesul superior al copilului, instanța poate să încuviințeze ca soții să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei, chiar în lipsa unor înțelegeri între ei. Conform alin. (3) al art. 383, dacă nu a intervenit o înțelegere sau dacă instanța nu a dat încuviințarea, fiecare dintre foștii soți poartă numele dinaintea căsătoriei.

³¹ I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *op. cit.*, p. 263.

³² A se vedea I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *op. cit.*, p. 263.

³³ Art. 281 Cod civil – Conținutul declarației de căsătorie: „(1) În declarația de căsătorie, viitorii soți vor arăta că nu există nici un impediment legal la căsătorie și vor menționa numele de familie pe care îl vor purta în timpul căsătoriei, precum și regimul matrimonial ales. (2) Odată cu declarația de căsătorie, ei vor prezenta dovezile cerute de lege pentru încheierea căsătoriei”.

³⁴ E. Florian, *Dreptul familiei, op. cit.*, p. 37. Potrivit art. 284 Cod civil, „În cazul în care căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 de zile de la data afișării declarației de căsătorie sau dacă viitorii soți doresc să modifice declarația inițială, trebuie să se facă o nouă declarație de căsătorie și să se dispună publicarea acesteia”.

³⁵ I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *op. cit.*, p. 264.

³⁶ E. Chelaru, *op. cit.*, p. 95.

Noțiunea de „motive temeinice” se lasă la aprecierea instanței, care este destul de largă. De exemplu, soțul care vrea să își păstreze numele din căsătorie s-a făcut cunoscut în domeniul creației artistice, științifice, literare sub numele purtat în timpul căsătoriei ori a primit distincții, titluri științifice sau, în general, are anumite interese morale ori chiar materiale (pe care le precizează în mod expres în fața instanței).³⁷

În ceea ce privește divorțul prin acordul soților, dacă are loc pe cale judiciară, instanța hotărăște în ceea ce privește numele de familie al soților, prin hotărârea de divorț. Dacă are loc pe cale administrativă sau prin procedură notarială (art. 375-378 Cod civil), când soții se înțeleg să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei, ofițerul de stare civilă sau notarul public menționează acest lucru în certificatul de divorț. În cazul în care soții nu se înțeleg asupra numelui de familie pe care să îl poarte după divorț, ofițerul de stare civilă sau, după caz, notarul public emite o dispoziție de respingere a cererii de divorț și îndrumă soții să se adreseze instanței de judecată [art. 376 alin. (5) Cod civil].³⁸

c) Nulitatea căsătoriei

Nulitatea căsătoriei are ca efect întotdeauna revenirea la numele de familie purtat anterior încheierii căsătoriei desființate, pentru că se consideră că acea căsătorie nu a existat niciodată (nulitatea produce efecte retroactive).³⁹

d) Decesul unuia dintre soți

Soțul supraviețuitor va purta în continuare numele dobândit în timpul căsătoriei. Dacă dorește să revină la numele purtat anterior căsătoriei, acesta poate solicita modificarea numelui pe cale administrativă.⁴⁰

În ipoteza în care se va recăsători, soțul supraviețuitor va putea să continue a purta numele dobândit prin căsătoria anterioară, va putea să renunțe la el și să adopte numele consortului său, la fel cum va putea să adopte numele din căsătoria anterioară ca nume comun cu noul său soț.⁴¹

³⁷ A se vedea C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 455.

³⁸ C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *op. cit.*, p. 455-456.

³⁹ *Idem*, p. 456.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ A se vedea I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *op. cit.*, p. 269.

REFERINȚE

1. Fl.-A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coordonatori), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1-2664*, Editura C.H. Beck, București 2012;
2. Gh. Beleiu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Ediția a XI-a revăzută și adăugită de M. Nicolae, P. Trușcă, Editura Universul Juridic, București, 2007;
3. G. Boroii, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ediția a III-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2008;
4. E. Chelaru, *Drept civil. Persoanele – în reglementarea noului Cod civil*, Ediția a 3-a, Editura C.H. Beck, București, 2012;
5. E. Florian, *Dreptul familiei*, Ediția a 4-a, Editura C.H. Beck, București, 2011;
6. D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, *Atributele de identificare ale persoanei fizice: numele, prenumele și pseudonimul, domiciliul și reședința, actele de stare civilă*, Editura Universul Juridic, București, 2015;
7. I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*, Editura Hamangiu, București, 2013;
8. M. Uliescu (coord.), M. Duțu, M. Uliescu, B. Pătrașcu, S. Neculaescu, I. Dojană, T. Țiclea, F. Pavel, R. Dimitriu, L. Uță, I. Boți, Gh. Buta, S. Angheni, I. Urs, S. Cristea, D. Dobrev, D. Lupașcu, C.-M. Crăciunescu, A. Gherghe, C. Jora, M. G. Berindei, *Noul Cod civil. Studii și comentarii*, vol. I, Cartea I și Cartea a II-a (art. 1-534), Editura Universul Juridic, București, 2012;
9. O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele – în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2011;
10. C.T. Ungureanu, I.-Al. Toader, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ediția a 5-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2022.